

Business Centre Club

Warszawa, 27 września 2018 r.

BCC PROPONUJE

dotyczy: projektu ustawy z 5 września 2018 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary

Opiniowany projekt ustawy w wersji z 5 września 2018 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary zastąpił projekt ustawy z 25 maja 2018 r., wprowadzając istotne zmiany w poszczególnych artykułach.

W ramach uwag ogólnych, należy podkreślić, iż – zdaniem przedsiębiorców – zakres ustawy, jak i sankcje w niej przewidziane oraz procedury, stanowią zbyt daleko idącą penalizację przedsiębiorców z tytułu czynów zabronionych, popełnionych przez różne osoby, nie zawsze pracowników choćby na kierowniczych stanowiskach, gdy nie można by nawet przypisać winy przedsiębiorcy.

Tak szeroka i głęboka co do sankcji odpowiedzialność, oznacza istotne poszerzenie ryzyk prowadzenia działalności, prowadzących wręcz do jej ograniczania, i jest zastosowaniem niewspółmiernych środków z punktu widzenia wskazanych celów. Samych celów i większości propozycji regulacji zawartych w ustawie przedsiębiorcy nie kwestionują, jednak podnoszą konkretne zastrzeżenia, które są związane z treścią przepisów, co do których uwagi i propozycje zmian BCC przedstawia poniżej.

1. Poszerzenie zakresu podmiotowego i przedmiotowego odpowiedzialności.

Tytuł prawny do zarzutów co do czynu zabronionego zawierają normy zawarte w art. 5, 6 i 7 w rozdziale 2 Projektu.

W hipotezach precyzuje się podmioty, których działania lub zaniechania będą skutkowały odpowiedzialnością podmiotu zbiorowego jak też przesłanki tej odpowiedzialności i ekskulpacji, czyli uwolnienia się od odpowiedzialności, a więc w tym przypadku zachowania należytej staranności.

- 1.1 W aktualnej wersji Projektu w art. 5 ust.1 precyzuje się wyczerpanie znamion czynu zabronionego przez przesłankę **działania lub zaniechania** organu/członka tego organu, które mają **pozostawać w „bezpośrednim związku” z prowadzoną przez ten podmiot działalnością**. Jednak już w następnym art. 6 ust. 1 Projektu następuje poszerzenie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn zabroniony, także na taki, który został popełniony przez pracownika lub inną osobę fizyczną uprawnioną do reprezentowania, podejmowania decyzji w imieniu podmiotu, sprawowania w nim nadzoru lub też dopuszczoną do działania przez jego organ bądź też osobę uprawnioną do jego reprezentacji. Oznacza to, iż w istocie podmiot

zbiorowy będzie odpowiadał **za czyn zabroniony przez działanie lub zaniechanie jakiejkolwiek osoby pracującej dla podmiotu na podstawie jakiegokolwiek tytułu prawnego, stosunku prawnego**, co tym samym istotnie poszerza przesłankę działania lub zaniechania pozostającego bezpośrednio w związku z prowadzoną działalnością.

To poszerzenie zarówno wertykalne, w ramach struktury podmiotu (grupy kapitałowej/holdingu/koncernu), jak też horyzontalne, obejmujące poziome powiązania z podwykonawcami, dostawcami, usługodawcami, istotnie rozszerza i czyni trudnym do objęcia organizacją i zarządem regulowanie zasad, czy też wymogów należytej staranności – ostrożności, których się będzie wymagać, a tym samym powoduje iluzoryczność możliwości ekskulpacji (uwolnienia od winy).

- 1.2 W nowy sposób zostały określone w aktualnej wersji warunki odpowiedzialności wskazujące na wyczerpanie znamion czynu zabronionego w art. 5 ust. 2 Projektu jako:

- umyślne działanie lub zaniechanie;
- niezachowanie ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że sprawca przewidywał albo mógł przewidzieć możliwość popełnienia czynu.

To, iż chodzić będzie o działanie umyślne lub takie zaniechanie, jest oczywiste i wynikałoby w ogóle z reżimu przywoływanego dalej kodeksu karnego. Natomiast w tym miejscu istotne jest utrzymanie nadal niedookreślonej przesłanki **ostrożności wymaganej w danych okolicznościach** skutkującej możliwością popełnienia czynu, który domniemy sprawca **mógł przewidzieć**. To właśnie ta ostrożność w przewidywaniu przez tak szeroką rzeszę pracowników, podwykonawców, zleceniobiorców, będzie daleko problematyczna, mając na uwadze skutki jakie czyn ma przynieść dla podmiotu zbiorowego.

Mając na uwadze powyższe, BCC proponuje zmianę, aby ust. 2 pkt 2) nadać brzmienie:

„niezachowania ostrożności wymaganej na danym stanowisku lub przy wykonywaniu powierzonych funkcji lub zadań przez przedsiębiorcę mimo, że sprawca powinien przewidywać bądź też powinien przewidzieć przy dołożeniu zawodowej staranności możliwość popełnienia czynu”.

- 1.3 Zastosowanie sformułowań w art. 6 ust. 1 Projektu, które poszerzają zakres podmiotowy osób, za których czyny ma odpowiadać podmiot zbiorowy oznacza, iż utrzymano przesłankę braku „wymaganej ostrożności” w sytuacji, gdy sprawca czynu czyli np. **pracownik lub zleceniobiorca mógł przewidzieć możliwość popełnienia takiego czynu**.

To sformułowanie „mógł przewidzieć możliwość” należałoby postrzegać tak, jak to z punktu widzenia prawa karnego powinien oceniać prokurator i sąd, czyli przy dołożeniu należytej staranności, mając na uwadze wykonywaną pracę, a więc zawodową staranność. Innymi słowy „nie wiedział, ale powinien wiedzieć”.

Takie ogólne określenie przesłanek odpowiedzialności nadal utrzymuje szeroki zakres odpowiedzialności za zdarzenia, na które w istocie organ podmiotu może mieć niewielki wpływ. Sprowadza się to do odpowiedzialności z tytułu ryzyka prowadzenia działalności tyle, że w tym przypadku jest to odpowiedzialność nie cywilna, a karna z orzekaniem kar lub środków karnych, aż po orzeczenie rozwiązania albo likwidacji podmiotu, a także takich środków karnych jak: przepadek mienia lub korzyści majątkowych, zakaz prowadzenia działalności, kara pieniężna w wysokości do 30 mln złotych.

Mając powyższe na uwadze, proponujemy w art. 6 ust. 1 Projektu wykreślić pkt 3) ust. 2.

- 1.4 W ust. 5 art. 6 Projektu w hipotezie normy wskazano, iż gdy wszystkie organy i osoby uprawnione do działania w imieniu podmiotu zbiorowego lub w jego interesie zachowały należyłą staranność, wymaganą w danych okolicznościach w organizacji działalności tego

podmiotu oraz w nadzorze nad tą działalnością, to tylko wówczas podmiot zbiorowy nie będzie odpowiadał za nieprawidłowość, o której mowa w ust. 3 pkt. 2) czyli za takie nieprawidłowości, które ułatwiły lub umożliwiły popełnienie czynu zabronionego, w sytuacji gdy inna organizacja działalności przedsiębiorcy mogła zapobiec popełnieniu tego czynu.

Takie sformułowanie przesłanki ekskulpacji, po pierwsze, zwalnia z obowiązku udowodnienia winy przed sądem w przypadku karania, a **zmusza przedsiębiorcę do wykazania swojej niewinności i po drugie przyjmuje domniemanie iż, działalność przedsiębiorcy musi być głównie ukierunkowana na wykluczenie takiej organizacji jego działalności, która umożliwiała by popełnienie czynu zabronionego przez jakiegoś pracownika czy choćby zleceniobiorcę, usługobiorcę, co oczywiście abstrahuje zupełnie od racjonalności działania nakierowanego w działalności gospodarczej na świadczenie usług, wprowadzanie produktów na rynek, przy odpowiednim koszcie i zysku.**

Ponadto, w obszar odpowiedzialności karnej wprowadza się takie przesłanki, które dotychczas w tym obszarze nie występowały i brak jest utrwalonego orzecznictwa, doktryny, co znacząco poszerza zakres swobodnego uznania, w szczególności na etapie różnych kontroli, formułowania wniosków dla i w trakcie postępowań przygotowawczych gdzie będą w istocie, w wyniku ocen osób dokonujących te czynności, ustalane nieprawidłowości umożliwiające popełnienie czynu oraz zachowanie należytej staranności wymaganej w danych okolicznościach.

Dlatego też w art.6, ust. 3 propozycja BCC sprowadza się do:

wykreślenia w ust. 3 pkt 2) oraz

wykreślenia w ust. 4 pkt 2);

we wprowadzeniu do ust. 4 nadać brzmienie:

„działania o których jest mowa w art. 5 ustęp 2 mogą polegać w szczególności także, na tym, że...”;

ponadto, w ust. 5 w art. 6 wprowadzeniu należy nadać brzmienie:

„podmiot zbiorowy nie odpowiada za nieprawidłowości”,

oraz w ust. 6 tego artykułu wprowadzić zmianę zastępując zwrot:

„w ust. 3 pkt 2)” zwrótem „w ust. 3 pkt 1)”.

2. Wprowadzenie odpowiedzialności finansowej i odszkodowawczej podmiotów zbiorowych w obszar regulacji karnej.

W art. 9 Projektu uregulowano **odpowiedzialność finansową i odszkodowawczą podmiotów zbiorowych.**

Aktualna treść po modyfikacji doprecyzowuje, iż wtedy gdy czyn zabroniony został popełniony przez jedną z osób, za które odpowiada, bądź którymi się posługuje podmiot zbiorowy, lecz za ten czyn podmiot zbiorowy nie ponosi odpowiedzialności, określonej w art. 5 i 6 Projektu, ale jednak osiągnął z tego czynu choćby pośrednio korzyść majątkową o wartości przekraczającej 200 tys. zł, to sąd będzie mógł orzec przepadek składników lub praw majątkowych podmiotu zbiorowego wówczas gdy podmiot zbiorowy w całości lub w części posłużył, lub jego składniki, bądź prawa majątkowe były przeznaczone do popełnienia tego czynu zabronionego lub ukrycia osiągniętej z niego korzyści.

Trzeba tutaj wskazać, iż w ramach art. 10 Projektu, niezależnie od powyższego, oraz wniosku retrybucyjnego przedstawione w pkt 8) niżej może zobowiązać podmiot zbiorowy do zwrotu uzyskanej korzyści majątkowej, lub jej równowartości, na rzecz Skarbu Państwa, bądź pokrzywdzonego lub innej uprawnionej osoby. Ma to następować wówczas, jeżeli członkowie organu tego podmiotu mogli, choćby z łatwością, dowiedzieć się o popełnieniu takiego czynu.

Tego właśnie będzie mógł dokonać sąd zarówno na wniosek prokuratora, jak i z urzędu.

Dlatego też, BCC proponuje wykreślić w całości:

rozdział 3, art. 9-10, ponieważ regulacja ta jest zbędna; jeżeli podmiot zbiorowy osiągnął bezpodstawnie korzyść majątkową z jakiegoś czynu zabronionego, to kosztem jakichś innych podmiotów, przedsiębiorców w wyniku uzyskania świadczenia nienależnego (art. 410 k.c.) i można dochodzić jego zwrotu z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 k.c.). Nawet jeżeliby niezbędna była modyfikacja w obszarze prawa cywilnego, to właśnie w tej ustawie, w przepisach zmieniających.

Jednakże, w sytuacji braku winy i możliwości przypisania przedsiębiorcy czynu zabronionego bądź też odpowiedzialności karnej w związku z winą przedsiębiorcy, nie powinien być stosowany reżim karny.

3. Odpowiedzialność podmiotu zbiorowego z tytułu czynów wymierzonych wobec sygnalistów

W art. 11 Projektu w nowym rozdziale 4 uregulowano **odpowiedzialność podmiotu zbiorowego za czyny wymierzone wobec osób sygnalizujących nieprawidłowości**.

Należy tu wskazać, że w obszar czynów zabronionych regulacji karnej włączono czyny osób wchodzących w skład organu podmiotu zbiorowego, nadzorujących przestrzeganie zasad i przepisów regulujących działalność podmiotu oraz osób sprawujących „nadzór wewnętrzny” (niezależnie co by to miało znaczyć), które powinny podejmować czynności wyjaśniania zgłaszanych informacji (podejrzenia, przygotowania, usiłowania, niedopełnienia obowiązków, niezachowania należytej staranności) polegające na zaniechaniu tych działań, a także co tu istotne, jeżeli wobec sygnalistów doszło do naruszenia uprawnień pracowniczych lub zakończenia stosunku pracy bądź innej umowy wzajemnej z daną osobą.

W takich przypadkach zgodnie z art. 13 Projektu sąd będzie mógł orzec przywrócenie do pracy sygnalisty oraz odszkodowanie, wówczas jeżeli informacje były zgłoszone zasadnie i mogły doprowadzić do zapobiegnięcia lub szybszego wykrycia czynu zabronionego.

Proponujemy przede wszystkim:

wykreślenie całego rozdziału 4, art. 11-13.

Jednakże, o ile byłoby to niemożliwe, wniosek byłby nieuwzględniony, to co najmniej, wykreślić w art. 11 ust 2.

W art. 12 ust. 1 zwrot po zwrocie „**w art. 15 pkt 1)**” dotychczasową treść zastąpić treścią:

„nie niższą niż 60 tysięcy złotych do 2 milionów złotych”.

W art. 13 wykreślić pkt 1).

W ust. 2 art. 13 po zwrocie „**w związku z działalnością podmiotu zbiorowego**” dodać:

„lub współdziałała ze sprawcą czynu lub wiedziała o zamiarze i podjęciu działań przez sprawcę a zgłosiła informacje już po ujawnieniu czynu lub podjęciu czynności kontrolnych zmierzających do jego ujawnienia”

4. Kary

Ważne jest tu wskazanie na zbytnią surowość zaprojektowanych kar i środków karnych w tym kar określonych w art. 15 (kary pieniężnej (od 30 tys. do 30 mln zł) i kary rozwiązania albo likwidacji podmiotu zbiorowego).

Istotne zagrożenia dla działalności gospodarczej przyniosą **środki, które mają być orzekane wobec przedsiębiorcy**, m.in takie jak:

- przepadek mienia lub korzyści majątkowych albo ich równowartości;
- zakaz promocji lub reklamy prowadzonej działalności, wytwarzanych lub sprzedawanych wyrobów, świadczonych usług lub udzielanych świadczeń;
- zakaz prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju;
- zakaz korzystania z dotacji, subwencji lub innych form wsparcia finansowego ze środków publicznych;
- zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne;
- obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
- nawiązka;
- stałe albo czasowe zamknięcie oddziału podmiotu zbiorowego.

Wymienione środki karne, przy tak enigmatycznym określeniu przesłanek i wyraźnego przyporządkowania poszczególnych środków karnych do odpowiednio konkretnych czynów zabronionych i tytułu odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, daje bardzo szeroką możliwość stosowania i łączenia środków karnych niewspółmiernie do naruszeń i skutków społecznych danego czynu. Skutki gospodarcze i społeczne tych środków karnych, a tym bardziej w połączeniu z karami pieniężnymi, mogą stanowić o tym iż, sankcja będzie już nie tyle sankcją dla przedsiębiorcy, co sankcją dla pracowników przedsiębiorstwa, społeczeństwa jak i budżetu państwa i będzie dużo bardziej dolegliwa, niż te środki zastosowane wobec przedsiębiorcy.

W sytuacji karania podmiotu zbiorowego, z uwagi na to, iż np. dyrektor handlowy nie dołożył należytej staranności przy doborze akwizytora, który z kolei nie dołożył należytej staranności przy wyborze kontrahenta i doszło do przyjęcia towaru, a w ślad za tym faktury z błędem formalnym lub materialnym, w wyniku czego podjęto postępowanie karno-skarbowe wobec innego przedsiębiorcy obejmując także postępowaniem tego akwizytora, to objęty będzie odpowiedzialnością z przepisów projektowanej ustawy także przedsiębiorca, podmiot zbiorowy, a wówczas może być zastosowana kara według aktualnej propozycji od 30 tysięcy złotych do 30 milionów złotych, oraz zastosowane mogą zostać środki karne takie jak np. zakaz prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju, stałe lub czasowe zamknięcie oddziału, czy zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne. To oznaczać może zwolnienia pracowników, spadek obrotów, zmniejszenie wprowadzanej liczby produktów na rynek, a tym samym i zmniejszenie wpływów z podatków.

Proponowane w tym zakresie zmiany to:

w art. 16 Projektu wykreślić: pkt 2), pkt 3), pkt 6) i pkt. 11).

W art. 17 cyfrowo oznaczone wartości kary pieniężnej w miejsce dotychczasowych zastąpić wartościami: **od 15 000 do 15 000 000 złotych.**

5. Przepisy postępowania w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego

5.1 W świetle nowego Projektu ważną przesłanką staje się pojęcie **interesu społecznego**.

Postępowanie w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego, zgodnie z aktualnym art. 37 Projektu, będzie się wszczynać **jeżeli zajdzie uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zabronionego i przemawia za tym interes społeczny**. Jednocześnie precyzuje się, iż przy ocenie interesu społecznego ma się brać pod uwagę stopień szkodliwości czynu, **wysokość osiągniętej korzyści majątkowej, a także rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia**. Zasadniczy jest jednak przy tym ust. 3 tego artykułu, który stanowi iż **oceny interesu społecznego dokonuje wyłącznie prokurator**, podejmując decyzję w przedmiocie zainicjowania postępowania, przedstawienia zarzutów podmiotowi zbiorowemu oraz sposobu zakończenia postępowania.

To oznacza, że doniesienia/zgłoszenia, skierowania spraw przez różne organy kontroli czy też sygnalistów, o których mowa w art. 11, będą **opierać się na swobodnym uznaniu co jest tym interesem społecznym**, a dla ew. podmiotu zbiorowego pozostanie wyłącznie ścieżka w procedurze postępowania przygotowawczego, o ile z chwilą gdy podmiot zostanie powiadomiony, będzie mógł on uczestniczyć w postępowaniu z dostępem do akt i dowodów. Dopiero wówczas może pojawić się możliwość zapoznania się z oceną interesu społecznego dokonanej przez prokuratora i przygotowanie jakiejś opinii czy ekspertyzy w tym zakresie.

Trzeba też wskazać, że te postępowania mają być prowadzone zarówno w formie śledztwa jak i dochodzenia, w zależności od formy w jakiej prowadzono postępowanie o czyn stanowiący podstawę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego. Należy także wziąć pod uwagę, iż postępowania o których mowa powyżej **mogą być prowadzone także z urzędu**. Oznacza to, że będzie można wszczynać dochodzenie bez żadnego, złożonego w trybie przepisany, wniosku przez uprawnione podmioty.

Trzeba tu wskazać, iż jeżeli zostaną przeprowadzone zmiany proponowane do części materialnej odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, to wówczas istotnie zmienia się tym samym zakres zagrożeń i nieprawidłowości, które mogą wynikać z proponowanej regulacji proceduralnej.

W tej części dla potrzeb określenia przesłanek podjęcia postępowania przygotowawczego oczywiście zasadnym jest branie pod uwagę stopnia szkodliwości czynu i wysokości osiągniętej korzyści majątkowej, jednak wówczas gdy w grę wchodzi tylko odpowiedzialność karna.

Jednakże już w sytuacji braku umyślności już rodzaj naruszonych reguł ostrożności, ich stopień, nie powinien samodzielnie być przesłanką podjęcia postępowania w sprawie, chyba że było by to oceniane dla ustalenia naruszenia podstawowych obowiązków co do organizacji przedsiębiorstwa i wysokiego stopnia ich naruszenia przez obowiązany organ przedsiębiorcy.

Proponujemy zmiany w art. 37:

w ust. 1 skreślić *ad finem* zwrot **„oraz przemawia za tym interes społeczny”** i zastąpić zwrotem: **„a osoba sprawcy i jej odpowiedzialność zostały uprawdopodobnione dostatecznie.”**

W miejsce dotychczasowej treści ust. 2 nadać mu brzmienie:

„przy ocenie przesłanek odpowiedzialności o których mowa w art. 5 bierze się pod uwagę stopień szkodliwości czynu zabronionego dla obrotu gospodarczego, uczciwej konkurencji, należności budżetu i wysokość osiągniętych przez podmiot zbiorowy korzyści.”

Proponujemy także: **skreślenie art. 37 ust. 3**

6. Odpowiedzialność finansowa i odszkodowawcza podmiotu zbiorowego

W rozdziale 7 (postępowanie w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego) wyodrębniono oddział 3 **w sprawie odpowiedzialności finansowej i odszkodowawczej podmiotu zbiorowego**.

Postępowanie to będzie prowadzone zgodnie z art. 48 Projektu w sytuacji, gdy w toku dotychczasowych czynności, postępowania przygotowawczego, dowody nie pozwolą wskazać iż podmiot zbiorowy ponosi odpowiedzialność za czyn zabroniony na podstawie art. 5 bądź 6 Projektu. Wówczas to postępowanie będzie kontynuowane przez **prokuratora i zakończone tzw. wnioskiem retrybucyjnym**. Nastąpi to w takiej sytuacji, gdy jednak podmiot zbiorowy nie będzie odpowiadał w związku z niespełnieniem przesłanek czynu zabronionego z art. 5 lub 6 Projektu, lecz **zaistnieją przesłanki odpowiedzialności finansowanej i odszkodowawczej gdy pracownik lub osoba za którą podmiot zbiorowy odpowiada, która się posługuje popełniła jednak czyn zabroniony**.

Prokurator zgodnie z art. 49 Projektu w takich sytuacjach będzie mógł złożyć tzw. **wniosek retrybucyjny już**:

- po zakończeniu postępowania przygotowawczego w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego;
- w postępowaniu karnym przeciwko osobie, o której mowa w art. 5 lub art. 6 Projektu;
- w prowadzonym przed sądem postępowaniu w sprawie odpowiedzialności tego podmiotu zbiorowej określonej w ustawie, **jeśli wyniki poczynionych ustaleń wskazują, że podmiot nie ponosi tej odpowiedzialności, lecz powinien ponieść odpowiedzialność finansową lub odszkodowawczą**;
- **w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności innego podmiotu zbiorowego.**

Innymi słowy, kary za czyn zabroniony nie można wymierzyć, to jednak można ukarać w rozumieniu ciężaru majątkowego. Będzie także można złożyć wniosek restytucyjny przeciwko podmiotowi zbiorowemu choćby w innym postępowaniu innego podmiotu zbiorowego.

Taka konstrukcja art. 48 i 49 Projektu po pierwsze, zakłada iż w trybie postępowania karnego w oparciu o k.k., i k.p.k., prokurator będzie podejmował działania w sytuacji, gdy nie będzie mógł wykazać i nie będzie podnosił zarzutu w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego na podstawie art. 5 lub 6 Projektu, czyli nie występuje umyślność działania lub zaniechania i nie ma możliwości wykazania niezachowania należytej ostrożności przez organ lub osoby działające w imieniu i na rzecz podmiotu.

Dlatego też mając na uwadze, iż wówczas chodzi wyłącznie o odpowiedzialność z tytułu ryzyka, odpowiedzialność cywilnoprawną, majątkową, związaną z prowadzeniem przedsiębiorstwa, ewentualne regulacje powinny zostać przeniesione do prawa cywilnego.

Tym samym proponujemy

skreślenie oddziału 3, art. 48, art.49 i art. 50.

Należy wskazać przy tym, tak jak to podnosimy w pkt 2 iż istnieją i mogą tu mieć zastosowanie reguły związane z świadczeniami nienależnymi i bezpodstawnym wzbogaceniem.

7. Zarząd przymusowy i środki zapobiegawcze

- 7.1 W rozdziale 7 Projektu dodano oddziały 5, 6 i 7, w których uregulowano w art. 58, art. 59, art. 61 i art. 62 **zarząd przymusowy, środki zapobiegawcze i zabezpieczenia majątkowe**.
Bardzo ważnym elementem nowej regulacji jest właśnie uściślenie **zarządu przymusowego**, który można będzie zastosować wobec podmiotu zbiorowego.

Zgodnie z art. 58 ust. 1 zarząd przymusowy będzie można zastosować w szerokim zakresie w celu ogólnie określonym zabezpieczenia „prawidłowego toku postępowania”:

- w sprawie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych,
- w sprawie zapobiegnięcia popełnienia nowego przestępstwa,
- w sprawie przestępstwa skarbowego,
- w celu zabezpieczenia wykonania orzeczonej wobec tego podmiotu kar lub środków, o których mowa w art. 15 i 16 Projektu, obowiązku zwrotu korzyści lub równowartości korzyści oraz kosztów sądowych.

Trzeba też wskazać, iż **zarząd przymusowy ma być orzekany w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania** jeżeli zachodzi „duże prawdopodobieństwo” popełnienia czynu zabronionego w związku z działalnością podmiotu zbiorowego, a jego działalność mogłaby spowodować popełnienie kolejnego czynu zabronionego, wyrządzić szkodę Skarbowi Państwa lub innej osobie, lub utrudniałaby prowadzenie postępowania karnego lub postępowania karnego w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego.

Przed wszystkim w art. 58 Projektu w ust. 1 BCC proponuje skreślić treść od słów:

„lub przestępstwa skarbowego” do końca i w to miejsce dodać

„w sytuacji gdy w wyniku czynu zabronionego doszło do istotnych naruszeń bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, zasad uczciwej konkurencji lub działania na szkodę Skarbu Państwa bądź istotne zmniejszenie przychodów budżetu państwa, zostało to uprawdopodobnione i może to nadal trwać lub wystąpić w przyszłości, sąd może zastosować zarząd przymusowy”.

Proponujemy także skreślenie ust. 3, 5 i 6 art. 58.

- 7.2 W art. 62 uregulowano szeroko zabezpieczenia majątkowe.

W aktualnej wersji ustawy **zabezpieczenia majątkowe na mieniu** podmiotu zbiorowego będzie można ustanowić na poczet:

- kar i środków takich jak m. in:
 - kara pieniężna;
 - przepadek mienia lub korzyści majątkowych albo ich równowartości;
 - obowiązek zwrotu na rzecz Skarbu Państwa równowartości wsparcia finansowego środkami publicznymi, otrzymanego od chwili popełnienia czynu zabronionego do chwili wydania orzeczenia w sprawie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego;
 - obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę;
- obowiązku zwrotu korzyści lub jej równowartości,
- kosztów sądowych – jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że bez takiego zabezpieczenia wykonanie orzeczenia w zakresie kar i środków, o których mowa powyżej obowiązek zwrotu korzyści lub równowartości korzyści oraz kosztów sądowych będzie niemożliwy albo znacznie utrudniony.

Takie wprowadzenie zabezpieczeń majątkowych na mieniu przedsiębiorcy, w połączeniu z zarządem przymusowym w okresie postępowania przygotowawczego, jest poddaniem swoistej penalizacji „podmiotów zbiorowych”, a w istocie co do zasady przedsiębiorców, która jest ponad miarę opresyjna, w stopniu naruszającym konstytucyjne zasady proporcjonalności oraz legalizmu, prowadzącym do naruszenia praw i wolności takich jak m.in. swoboda działalności gospodarczej.

Dlatego też w art. 6 w ust. 1 proponujemy dodać po pkt 3) przesłankę:

- **„gdy nie jest konieczne wprowadzenie zarządu przymusowego i będzie nieuciążliwe dla przedsiębiorcy, nie utrudniające mu prowadzenia przedsiębiorstwa i w rozmiarze niezbędnym oraz adekwatnym do wartości majątkowych o jakich mowa w pkt 1) do 3) powyżej;”**

Powyższe uwagi i propozycje nie wyczerpują innych, niezbędnych zmian, zarówno z punktu widzenia standardów legislacyjnych, jak i zapewnienia równowagi pomiędzy niezbędnym zakresem ścigania i karania dla eliminowania rzeczywistych postaci przestępczości gospodarczej i finansowej, a celami prowadzenia działalności gospodarczej, zarówno w interesie przedsiębiorcy jak i publicznym oraz społecznym.

Kontakt do eksperta:

Jan A. Stefanowicz

ekspert BCC ds. prawa gospodarczego

członek Rady Dialogu Społecznego

tel. 22 628 03 49, 22 628 98 67

e-mail: jan.stefanowicz@bcc.org.pl

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC

tel. 602 571 395, 22 58 26 113

e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Business Centre Club istnieje od 1991 roku. Jest prestiżowym Klubem przedsiębiorców i największą w kraju, ustawową organizacją indywidualnych pracodawców. Grupa BCC składa się z Klubu BCC, Związku Pracodawców BCC i Studenckiego Forum BCC. Członkowie BCC zatrudniają ponad 400 tys. pracowników, obroty firm sięgają 20 miliardów złotych. Wśród członków BCC znajdują się największe korporacje krajowe i zagraniczne. Członkami Klubu są także uczelnie wyższe, wydawnictwa, szpitale, prawnicy, dziennikarze, naukowcy, lekarze, wojskowi i studenci. BCC prowadzi działania w blisko 250 miastach i 23 łóżach regionalnych na terenie całej Polski. Koncentruje się na działaniach na rzecz rozwoju gospodarki i pomocy przedsiębiorcom. BCC jest członkiem Rady Dialogu Społecznego. Koordynatorem wszystkich działań BCC jest Marek Goliszewski.

Kontakty prasowe: <http://www.bcc.org.pl/Eksperci.244.0.html>, więcej: <http://www.bcc.org.pl> oraz: <http://www.facebook.com/pages/Business-Centre-Club>